



**EN SUND**

**FORENINGSKULTUR**

Evaluering af DGI's indsats "En Sund Foreningskultur"

## INDHOLD

INTRODUKTION	3
DEL 1: BAGGRUND OG AKTIVITETER	4
DEL 2: HOVEDKONKLUSIONER	7
DEL 3: SAMLEDE OUTPUTS	10
DEL 4: SAMARBEJDE MED KRÆFTENS BEKÆMPELSE	13
DEL 5: SAMARBEJDE MED KOMMUNE	16
DEL 6: VÆRDISKABELSE FOR FORENINGERNE	19
DEL 7: CENTRALE VIRKEMIDLER	27
DEL 8: OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER	34

## INTRODUKTION

I denne rapport sammenfattes resultater af projekt "En Sund Foreningskultur", der er gennemført af DGI fra 1. januar 2018 - 31. december 2020. Projektet er støttet af Sundhedsstyrelsen.

Med projektet En Sund Foreningskultur har DGI som noget nyt arbejdet med foreningernes sundhedskultur. Projektet har specifikt haft fokus på den fysiske sundhedskultur i foreninger, herunder KRAM-faktorerne (kost, rygning, alkohol og motion). Gennem projektperioden er der blevet

udviklet nye metoder til at ændre sundhedskulturen i forenings- og idrætslivet.

### **Evalueringens formål og afsæt**

Nærværende evalueringens formål er at tydeliggøre den virkning og værdi indsatsen har haft. Og i tilknytning hertil, hvilke virkemidler, der tilskrives betydning for den oplevede virkning. Afslutningsvist kommer evalueringen med opmærksomhedspunkter til det fremadrettede arbejde.

Evalueringen tager afsæt i fem udvalgte foreninger. Det metodiske grundlag er af kvalitativ karakter, hvor interview har været hovedkilde til data indsamlet blandt henholdsvis

de fem foreninger, samarbejdspartnere og projektleder. Grundet Covid-19 er alle interview foretaget via telefon eller webmødeplatform. Foruden interview er projektets egne data, herunder projektets registreringer inkorporeret.

### **Empirisk grundlag for evalueringen:**

- 5 kvalitative interview med foreningsrepræsentanter fra fem udvalgte foreninger
- 1 kvalitativt interview med projektleder.
- 1 kvalitativt interview med 2 medarbejdere fra Kræftens Bekæmpelse
- 1 kvalitativt interview med kommunal medarbejder
- Materiale og dokumentation fra DGI, herunder registreringer, kommunikationsmateriale og devaluering.

*Data er indsamlet i første halvdel af februar 2021.*

I det følgende kan læses baggrund om projektet og dets aktiviteter (del 1), opsamling på evalueringens hovedkonklusioner (del 2), samlede outputs (del 3), samarbejde med henholdsvis Kræftens Bekæmpelse og kommunen (del 4 og 5), projektets værdiskabelse og virkemidler (del 6 og 7), samt opmærksomhedspunkter (del 8).

# **BAGGRUND OG AKTIVITETER**

# PROJEKTETS BAGGRUND, FORMÅL OG METODE

## Projektets formål

Projektets vision har været at skabe adfærdsændringer og kulturforandringer i idrætslivet, så flere børn, unge og voksne oplever, at rygning, alkohol og usund mad og drikke ikke harmonerer med kulturen i idrætsforeningerne.

Projektet har haft til formål at skabe kulturforandringer i samarbejde med idrætsforeninger gennem udarbejdelse af handleplaner for sundhedsfremmende tiltag i foreningen. Med afsæt i aktiviteter omhandlende KRAM-faktorerne, herunder events, dialogmøder, workshops og uddannelse, har projektet ønsket at inspirere bestyrelser, medlemmer, forældre og trænere til adfærdsændringer.

Adfærdsændringer som fx vedtagelse af politikker i foreningerne omkring røgfrihed eller mad og måltidsvaner, at forældre og trænere ikke ryger eller tager snus foran børn og unge og/eller at forældrene selv dyrker motion.

## Koncept og metodeudvikling

I projektets opstart var strategien og metoden, at øget viden om fx rygning, alkohol og kost ville føre til adfærdsændringer hos medlemmer, og herigennem skabe en sundhedsfremmende kultur i foreningerne. Hermed var strategiens fokus på at øge den enkeltes sundhed. Dertil kom, at tilbuddet blev præsenteret som en samlet og fastlagt aktivitetspakke, der behandlede alle KRAMfaktorer. Mange foreninger afviste et samarbejde. Argumenterne var, at de havde for travlt med foreningens kerneopgaver, herunder drift af foreningen og udvikling af sports- og motionstilbud.

De mente, at forebyggelse af rygning, alkohol og kost lå for langt fra deres kerneopgaver. Endvidere så de indsatsen som en stor og tidskrævende opgave at varetage. På baggrund heraf blev en ny strategi og metode taget i brug. Den metode som blev anvendt herefter, var systemisk og kreativ procesfacilitering, der bygger på en ligeværdig, inddragende, anerkendende og demokratisk tilgang til at fremme adfærdsændringer. Således at aktiviteterne og indsatserne i projektet blev planlagt som inddragende dialogmøder, workshops og events. På denne måde blev disse tilpasset med udgangspunkt i den enkelte forening, således at fokus ikke handlede om øget viden, men at de blev medskabere af indsatsen. Strategiens hovedfokus var nu at skabe en sund foreningskultur for børn og unge med mottoet "Alle børn har ret til et sundt idrætsliv". Her blev fokus at tage udgangspunkt i foreningernes kerneopgave; at sikre gode fællesskaber og kulturer, særligt for børn og unge. Strategien med at tage udgangspunkt i børn og unges sundhed blev valgt, idet det blev vurderet, at det var meningsgivende for foreningerne at se indsatsen om KRAM-faktorerne i kontekst, hvor det handler om at skabe gode og sunde rammer for børn og unge.

## PROJEKTETS TRE SPOR

Der blev afholdt indledende møder med alle foreninger, hvor de fik mulighed for at byde ind med, hvilke muligheder der var for at skabe en sundere foreningskultur inden for rammerne af KRAM-faktorerne. Endvidere blev deres motivation afdækket inden for et eller flere af

følgende emner; 1) Røgfrit idrætsliv for børn og unge, 2) Sund mad & drikke og 3) Motionshold for forældre.

### **Røgfrit idrætsliv**

Røgfrit idrætsliv\* har taget udgangspunkt i skabelsen af røgfrie idrætsmiljøer for børn og unge. Den anvendte metode til at arbejde med en røgfrie kultur i idrætsforeninger er inspireret af etnologiske metoder, hvor kulturen skabes og ændres gennem politiske beslutninger i foreningerne og i kommunerne, samt gennem fx medlemmers, træner og forældres adfærd, genstande som skiltning og askebægere, rummets fysiske muligheder for rygning og kommunikationens fokus på røgfrie idrætsmiljøer. Projektet har således arbejdet med at skabe en ny røgfri diskurs i idrætslivet. Fokus har særligt været at skabe strukturelle rammer for røgfrie idrætsmiljøer, gennem et tæt samarbejde med idrætsforeninger, kommuner og brugerbestyrelser på idrætsanlæg. Sideløbende med aktiviteter i foreningerne har det været et samarbejde med kommuner og Kræftens Bekæmpelse omkring vidensdeling og udbredelse.

\* I arbejdet med røgfrie idrætsforeninger har der været fokus på alle former for rygning og tobak, både alm. cigaretter, e-cigaretter og snus.

### **Træning for forældre på sidelinjen**

Træning for forældre på sidelinjen har taget udgangspunkt i skabelsen af aktive og meningsfulde fællesskaber for forældre der står og venter på sidelinjen. Dette med udgangspunkt i at skabe fysisk aktive og meningsfulde fællesskaber for forældrene, der tager udgangspunkt i forældrenes strukturering af hverdagslivet og ikke mindst faciliteternes muligheder. Særligt løb og funktionel træning har været i fokus. Endvidere er der arbejdet med at få forældrene inkluderet som frivillige instruktører på holdene og dermed at få dem engagerede som aktive medlemmer af foreningen.

### **Sund mad og drikke**

Indsatsen sund mad og drikke, inkluderer udover en sund mad og måltidskultur ifm. idræt også indsatsen alkohol. Der er særligt arbejdet med at øge vidensniveauet og uddannelse for herigennem, at ændre medlemmers og forældres måltids- og alkoholkultur i foreningen.

# HOVEDKONKLUSIONER

## HOVEDKONKLUSIONER – ET SKRIDT PÅ VEJEN TIL KULTURFORANDRING

Evalueringens resultater viser, at projektet har opnået alle sine måltal – og mere til. I projektet er der indgået samarbejde med 29 foreninger, uddannet 120 frivillige (herunder 85 i foreningerne og 35 gennem Kræftens Bekæmpelse og DGI), afholdt 31 events og oprettet 15 motionshold for forældre (se mere under Samlede outputs, side 11-12).

Som nævnt i forrige afsnit har projektet været igennem en tilpasning undervejs i forhold til metode og koncept. DGI fandt hurtigt frem til, at de havde et større arbejde foran sig inden foreningerne kunne se sig selv være en del af projektet (se side 5).

Et af de primære resultater med projektet er således den opnåede viden om, at det er afgørende for et vellykket arbejde med sundhed i foreninger at forholde sig åbent og nysgerrigt til foreningernes ideer, behov og ønsker frem for at forsøge at sælge en allerede fastlagt pakkeløsning. Det er herunder afgørende at anerkende foreningerne og de spilleregler, der ligger implicit i foreningen. Derfor er mødet med foreningerne en gensidig læringsproces, der kræver løbende dialog og inddragelse. Dertil kommer, at projektets fokus på fællesskaber og kulturer, herunder særligt børn og unge, har vist sig virkningsfuldt, som en måde at gøre arbejdet med sundhed vedkommende og meningsfuldt for foreningerne. Projektets systemiske, inddragende og dialogiske metode har således været afgørende for, at foreningerne oplever indsatsen som et attraktivt tilbud.

For at opnå projektets resultater har DGI gjort brug af en række virkemidler og greb, der kan opdeles i fire temaer: 1. Fokus på kultur frem for individ 2. Inddragelse på alle niveauer 3. Løbende sparring og redskaber 4. Et køreklart men fleksibelt koncept.

Med afsæt i denne tilgang er det lykkedes DGI at skabe 1. **Et øget fokus på sundhed i de deltagende foreninger**, 2. **Et styrket foreningsliv** 3. **Signalværdi** både internt og udadtil, der gør foreningerne mere attraktive. Resultater der tilsammen er med til, at foreningerne tager et væsentligt skridt på vejen til en kulturforandring, der virker sundheds- og fællesskabsfremmende.

Dette viser sig ved, at de har igangsat en dialog om vigtige sundhedsrelaterede emner som fx forebyggelse af rygning og snus og et forøget fokus på den mad, der serveres til møder og arrangementer. Derudover er der i foreningerne blevet igangsat en række aktiviteter, der bidrager til en kulturforandring som fx rollemodels-workshops og nye motionshold for forældre, mens flere foreninger har implementeret en røgfri politik eller andre røgfrie indsatser.

Dertil kommer, at flere foreninger oplever, hvordan projektets aktiviteter kan bidrage til at skabe et fællesskab, der handler om mere end blot idrætten. Hvor foreningen gennem projektet igangsætter en demokratisk dialog om sundhed med deres medlemmer.

Samtidigt bidrager deltagelsen i projektet med signalværdi for foreningerne, der gennem aktiviteterne kan signalere, at foreningen tænker på medlemmernes sundhed og har



attraktive tilbud, og således potentielt skaffe flere medlemmer til foreningerne. Projektet kan derfor på sigt styrke foreningerne og inddrage flere i det fællesskab, der er i foreningerne.

Flere samarbejdspartnere er blevet inddraget i den røgfrie indsats, hvor Kræftens Bekæmpelse og flere sjællandske kommuner har samarbejdet med DGI og foreningerne om at lave røgfrie tiltag.

Resultaterne fra evalueringen viser, at et tværgående samarbejde kan styrke den røgfrie indsats. Kræftens Bekæmpelse, kommunen og DGI fremhæver alle, at deres tværgående samarbejde har styrket den røgfrie indsats i idrætsforeningerne. Her peges der på, at deres forskellige tilgange, ressourcer og metoder tilsammen skaber en mere holistisk indsats, og mulighed for at nå bredere ud, også på landsplan. Et tværgående samarbejde mellem flere instanser kan derfor styrke den fremtidige forankring af røgfrie politikker og røgfrie matrikler.

**SAMLEDE OUTPUTS**

## SAMLEDE OUTPUTS

På de følgende sider gives et samlet overblik over projektets outputs og resultater inden for indsatsens tre spor.

### Røgfrit idrætsliv

- 28 foreninger og 3 kommuner har samarbejdet om røgfrit idrætsliv. Der blev afviklet 13 inddragende events/dialogmøder/workshops i foreningerne og 13 dialogmøder/workshops med brugerbestyrelserne for idrætsanlæggene.
  - 17 foreninger, samt 3 kommunale og 1 privatejet idrætsmatrikel har indført strukturelle tiltag, herunder røgfrie politikker og opsat skiltning med henstillinger om ikke at ryge.
  - Gladsaxe kommunes idrætsmatrikler planlægger at indføre røgfrie idrætsmatrikler i andet kvartal af 2021. Brugerbestyrelsen for Måløv idrætspark er i dialog med Ballerup kommune om at indføre røgfrit idrætsanlæg i andet kvartal af 2021.
  - Af kommunikationstiltag er der: 1) bragt 15 artikler i lokale og nationale aviser, såvel som idrætsmagasiner, 2) udviklet 2 SoMe-kampagner "Tak, fordi du ikke ryger" i samarbejde med 2 kommuner og 19 foreninger, 3) udviklet 1 SoMe kampagne om snus, 4) kommunikeret røgpolitikker ud via sociale medier, hjemmesider og nyhedsbreve i foreningerne og 5) afviklet 3 åbningsevents herunder 2 vedr. røgfrie idrætsanlæg og 1 vedr. røgfri forening.
- Der er afviklet 16 dialogmøder/events.
  - Der er uddannet 35 frivillige gennem Kræftens Bekæmpelse
  - I samarbejde med Kræftens Bekæmpelse er der udviklet uddannelsesmateriale og uddannet frivillige sundhedsformidlere til varetagelsen af inddragende events og dialogmøder med fokus på øget viden om røg i idrætsforeninger.
  - Der er vidensdelt erfaringer om røgfrit idrætsliv i regi af Røgfri Fremtids advisory bord vedr. røgfrit idræts- og kulturliv.
  - Der er givet sparring vedr. etablering af røgfrit idrætsliv til Kræftens Bekæmpelses landsdele og til nationalt ansatte.
  - Der er holdt oplæg om DGIs erfaring med røgfrit idrætsliv på Røgfri Fremtids partnerskabs seminar.
  - Der er afviklet et event vedr. røgfrie idrætsanlæg for hal organisationen for halinspektører.
  - Røgfri Fremtid har vidensdelt erfaringer om projektets erfaringer med røgfrit idrætsliv i deres nyhedsbreve.
  - Udover de 3 kommuner som der er indgået et samarbejde med i Storkøbenhavn, er der i projektet

givet rådgivning og sparring, samt afviklet oplæg for yderligere 14 kommuner fra hele Danmark.

### **Sund mad og drikke**

- 5 ud af 10 foreninger under denne indsats har lavet strukturelle tiltag, herunder har 3 indført mad og måltidspolitikker i foreningen, 2 foreninger har valgt at benytte aktivitetskassen som en integreret del af undervisningen på nogle af holdene, 1 forening har valgt at oprette et hold for diabetikere.
- 1 forening drøfter en alkoholpolitik i foreningen.
- Der er blevet afviklet 15 dialogmøder/events med fokus på øget viden for medlemmer, trænere og forældre. 4 events blev aflyst grundet Covid-19.
- 5 foreninger har gennemført en undersøgelse af alkoholkulturen i foreningen (viden indsamlet om alkoholkulturen i idrætsforeningerne er forankret i en større undersøgelse af alkoholkulturen i idrætslivet af Alkohol og Samfund.).
- Indsatsen vedr. sund mad og drikke har samarbejdet med DGI e-sports landsplans indsats om udbredelse af En Sund Foreningskultur, hvilket har bidraget til en mulig strategisk satsning på landsplan.

- Der er afviklet 2 uddannelsesforløb vedr. sund mad og drikke, herunder er 32 frivillige blevet uddannet. Et uddannelsesforløb blev aflyst grundet Covid-19.

### **Træning for forældre på sidelinjen**

- 15 foreninger har oprettet hold for forældre på sidelinjen.
- Der er gennemført 9 spørgeskemaundersøgelser om forældrenes ønsker til træning, heraf har 8 af de 9 spørgeskemaundersøgelser vist, at løb og funktionel træning klart var det foretrukne blandt forældrene.
- Der er uddannet 39 frivillige til varetagelse af træning for forældre på sidelinjen, samt rekruttering af medlemmer via SoMe.
- 13 foreninger har fået økonomisk støtte til oprettelse af motionstilbud for forældre.
- Foreningerne har rekrutteret gennem opslag på Facebook og hjemmesider, kommunikation via mails og nyhedsbreve samt benyttet SoMe-film til rekruttering.
- SoMe-film som inspiration til etablering af løb og funktionel træning blev bragt på DGI Storkøbenhavns facebook i en kampagne periode på 14 dage. Løb og funktionel træning er forankret som koncept i DGI Storkøbenhavn. Træning for forældre på sidelinjen forankres ligeledes som koncept på landsplan.

**SAMARBEJDE MED KRÆFTENS  
BEKÆMPELSE**

## SAMARBEJDE MED KRÆFTENS BEKÆMPELSE

**Samarbejdet mellem DGI og Kræftens Bekæmpelse har givet værdifulde indsigter og viden for begge parter, og har derudover bidraget til udvikling af nye metoder til at udbrede et røgfrit idrætsliv.**

### DGI's bidrag

Samarbejdspartnerne fra Kræftens Bekæmpelse (KB) arbejder til daglig med, hvordan rygning og brug af røg forebygges blandt unge i udkolingen. Samarbejdet på En Sund Foreningskultur har medvirket til, at KB har kunne arbejde med røgfrihed i børn og unges fritid. Her fremhæves DGI som en betydningsfuld spiller i forhold til at få åbnet dørene til idrætsforeningerne, hvor KB tidligere ikke har haft samme succes med at betræde dette nye område. Helt konkret har samarbejdet med DGI givet KB en mulighed for at tale med både forældre, børn og unge ude til de lokale events og stævner; noget organisationen ikke tidligere har haft erfaring med. DGI, og herunder projektlederens kendskab og relation til de enkelte foreningerne, fremhæves som værende afgørende for, at KB for at kunne skabe forandring ude i foreningerne, hvor DGI's fokus på at opbygge en god og tillidsfuld relation til foreninger, styrker grundlaget for at kunne skabe forandring.

*De har en adgang og kendskab til foreningslivet som er unikt. Vi kunne jo ikke have gjort det her alene. Jeg har været til møder med idrætsforeninger tidligere, som ikke rigtig har ført til noget. Men her hvor DGI kom med ind i det,*

*er det ligesom om, at det rykkede og det har projektlederen også selv sagt, at hun har båret forandringen gennem relationen. Det er relationen, der ligesom er bærende.*

Kræftens Bekæmpelse

### KB's bidrag

DGI har ikke tidligere beskæftiget sig med tobaksområdet, hvorfor der var behov for sparring og viden om, hvad der virker godt, når man arbejder med tobaksforebyggelse. Her har KB kunne bidrage med erfaringer og anbefalinger fra deres arbejde med KB's indsats Røgfri Skoletid. Kræftens Bekæmpelse anbefalede blandt andet, at det er vigtigt at arbejde med røgfri idrætsliv i alle foreninger, også dem der ikke nødvendigvis har en tobakskultur. Herved kan disse foreninger tage førertrøjen på ved at blive røgfrie, og på denne måde være bannerførere for den gode fortælling til inspiration for andre foreninger, der har svære ved at blive røgfrie. Således har KB givet produktive indsigter og tilgange, som DGI har kunne implementere i projektet.

### Udvikling af nye metoder og deling af erfaringer

Både projektleder og KB lægger vægt på, at deres samarbejde har bidraget til udvikling af nye metoder og erfaringer.

I samspil med DGI har KB udviklet og tilpasset deres sundhedsformidler-uddannelse, så den også kan benyttes ude i idrætsforeningerne. Projektlederen fra DGI tog selv uddannelsen, for derefter at kunne give værdifuld sparring

om, hvordan uddannelsen kunne tilpasses til idrætsforeninger.

Frivillige fra både DGI og KB har været til stede ved forskellige stævner eller events. Her fremhæves det af KB, at det at være fysisk til stede på gulvet har været særligt givende i arbejdet med et røgfrit idrætsmiljø. Her har deltagelse i forskellige sportsevents og stævner fungeret godt, som en pragmatisk og lavpraktisk måde at inddrage unge og voksne medlemmer i samtalen om røgfrihed. Konkurrencer (som fx "Kahoot") og samtaler med unge medlemmer og deres forældre har således resulteret i nye indsigter og viden for KB om, hvordan man kan arbejde med tobaksforebyggelse ude i idrætsforeningerne.

I forlængelse heraf beskriver KB, at sundhedsformidleruddannelsen og deltagelse ude til stævnerne skal ses som en styrkende og understøttende del af arbejdet med at gøre idrætsforeningerne røgfrie. Netop da de gennem inddragelse af foreningernes medlemmer har startet dialogen omkring holdninger til rygning samt om hvad en eventuelt røgpolitik kunne indeholde.

KB fortæller, at de oplever, at de frivillige, der har deltaget i de forskellige events, har været positivt stemte.

De beretter ligeledes om, at både forældre, børn og unge har taget godt imod dem ude til stævnerne. Den endelige evaluering af disse events er i skrivende stund ved at blive færdiggjort af KB.

KB fremhæver desuden, at de har givet deres erfaringerne fra projektet En Sund Foreningskultur videre til KB's egne lokalforeninger rundt omkring i landet. Der er blevet lavet en vejledning til KB's lokalforeninger, som har taget udgangspunkt i nogle af de erfaringer dette projekt har givet om røgfrihed i idrætslivet. Dette kan således være med til at skabe grobund for det videre arbejde og forankring med røgfrihed i idrætsforeninger på landsplan.

*På uddannelsen har vi tilføjet et element, så de frivillige også bliver uddannet til at tage ud til de her røgfrie idrætsforeninger events. Det har typisk været et stævne, som led i at DGI har haft dialogen med foreningen omkring at de skal have røgfri politik, for også at give nogle inputs til det. Så kan man også finde ud af om ens medlemmer, hvad synes de egentlig, skal der stå at trænerne ikke ryger foran børnene eller skal en røgfri politik indeholde e-cigaretter og snus, ikke. Kræftens*

Bekæmpelse

**SAMARBEJDE MED  
KOMMUNEN**



## SAMARBEJDE MED KOMMUNEN

**Projektet har bidraget til et styrket samarbejde mellem DGI og kommuner, hvor kommunen og DGI kan trække på hinandens tilgange og ressourcer, og på denne måde nå flere resultater end muligt på egen hånd. Viden om vigtigheden af røgfrie matrikler**

Gennem dialogen med foreningerne stod det klart, at et samarbejde med kommunerne skulle etableres, hvis det skulle være meningsgivende at arbejde med organisatoriske ændringer af røggkulturen i idrætsforeningerne. Størstedelen af idrætsforeningerne benytter kommunale idrætsanlæg til udførelsen af deres idræt. For at kunne skabe fælles regler for rygning på de idrætsanlæg, der ejes af kommunen, var det derfor nødvendigt at inddrage kommunen.

Projektet bidrager således med brugbar viden om de rammer, der skal være tilstede for, at det kan lade sig gøre for idrætsforeningerne at arbejde med røgfrie foreninger. Hvor det har vist sig, at det ikke har så stor en effekt for den enkelte forening at indføre en røgfri politik, hvis de er en del af en kommunal matrikel der ikke er røgfri. En af de deltagende foreninger, der deler matrikel med andre foreninger, oplevede fx, at det ikke gav mening at arbejde med røgfri politik som ene forening på en matrikel med mange foreninger, fordi de andre foreninger så fortsat kan stå på matriklen og ryge. DGI videregav denne information til kommunen, der herefter kunne igangsætte en proces om en røgfri indsats, der inddrog alle foreninger på matriklen.

### Godt samspil mellem kommunen og DGI's metode

Kommunen fremhæver, at DGI's og kommunens tilgange og metoder supplerer hinanden godt, og at der netop ligger en merværdi i, at DGI og kommunen kan angribe den røgfrie dagsorden fra forskellige vinkler og niveauer. DGI arbejder bottom-up med foreningerne, mens kommunen har en top-down-tilgang med beføjelse til at påvirke rammerne og de politiske beslutninger for røgfrie indsats. Samarbejdet mellem DGI og kommunen skaber derfor en god synergi og en mere helhedsorienteret indsats, hvor samarbejdet giver flere redskaber og muligheder for at arbejde for røgfrie indsats i foreningslivet.

*DGI kan have en finger med på pulsen på en anden måde omkring, hvad foreningerne synes, og hvordan man skaber opbakning og forståelse ude i foreningslivet for, at det her er en vigtig agenda. Altså i en optimal verden kan vi få foreningerne til at efterspørge det her, så står vi jo også stærkere i forhold til at kunne påvirke det højere oppe i systemet, hvis vi kan sige, at brugerne faktisk gerne vil have, at vi gør det her og tager stilling til det.*

Kommunerepræsentant

### Ny viden og adgang til foreningerne

Kommunen fremhæver DGI's tilgang til foreningerne som helt centralt for værdiskabelsen af samarbejdet. Her lægger de vægt på, at DGI med deres brugerinddragende metode bidrager med en viden om foreningernes interesser og behov, som kommunen ikke tidligere har haft adgang til. Kommunen får dermed indsigt i foreningernes behov, og

hvordan man kan arbejde med foreningerne på en hensigtsmæssig måde.

Samtidigt påpeger kommunen, hvordan DGI fungerer som et bindeled mellem foreningerne og kommunen, idet DGI arbejder bottom-up med foreningerne, og derfor kan nå foreningerne på en anden måde. Her er DGI med deres metode med til at vinde opbakning hos foreningerne og har på denne måde givet kommunen adgang til foreningerne, som en ny arena at arbejde med den røgfri dagsorden indenfor. Således er samarbejdet med til at udbrede kommunens arbejde med røgfrihed, og bidrager dermed til at nå kommunens overordnede vision om en røgfri fremtid i kommunen.

### **Kommunikativt boost**

Udover at bidrage med rådgivning og viden om foreningernes interesser og behov, har samarbejdet med DGI også givet kommunen et kommunikativt boost. Kommunen har fået inspiration til kampagnemateriale og mener, at signalværdien i tiltagene omkring en røgfri indsats bliver styrket af at have en stor aktør som DGI med som afsender.

Helt konkret har DGI bidraget med viden om, hvordan man kommunikerer budskabet om røgfrit idrætsliv ud til foreningerne og givet inspiration til, hvordan man laver godt kampagnemateriale. Her fremhæver kommunen, at

DGI er gode til at tænke i større kommunikative tiltag og kampagner, og at deres skilte og materiale ser anderledes ud end deres, hvilket kommunen lader sig inspirere af. I kraft af samarbejdet med DGI får kommunen nye kommunikative kompetencer, som er vigtige i forhold til at kunne understøtte det røgfrie foreningsliv i kommunen og vinde opbakning til denne dagsorden.

Kommunen påpeger samtidigt, at samarbejdet mellem DGI og kommunen har en signalværdi. Kommunen mener, at der er potentiale for at engagere flere borgere i den røgfrie dagsorden, når kommunen arbejder sammen med en stor organisation som DGI. At have DGI som samarbejdspartner kan således fungere som et redskab til at kommunikere en af kommunens vigtige dagsordener ud til resten af befolkningen.

*Der er jo noget signalværdi i, at en stor kommune går sammen med en stor idrætsorganisation om så vigtig en dagsorden her. Det er jo også, hvad det betyder for brugerne og borgerne, at det måske både er kommunen og DGI, der er afsender på de her budskaber, kontra hvis det kun var kommunen eller det kun var DGI. Så hvad er det, vi får ud af det? Vi får det ud af det, at vi får en stor aktør med på banen i forhold til at løse et element i den her røgfri dagsorden. Og jeg synes også, at der er noget signalværdi i det, at man er flere parter, der går sammen om det.*

Kommunerepræsentant

**VÆRDISKABELSE FOR  
FORENINGERNE**

## KARAKTERISTIK AF DE FEM CASES

Fælles for foreningerne er, at de alle har arbejdet med temaet "Røgfrit idrætsliv" og "Træning for forældre på sidelinjen" (forældretræning). To af foreningerne har ligeledes deltaget i aktiviteter under sporet "Sund mad og drikke".

### Måløv IF

Måløv IF tilbyder en bred palette af idrætsaktiviteter for både børn og voksne. Foreningen har omkring 1300 medlemmer. Måløv IF har arbejdet med forældretræning, sund mad og drikke samt røgpolitik i løbet af projektføreløbet. Derudover har de samarbejdet med kommunen omkring at indføre røgfri matrikel. Foreningen har deltaget i to kurser, hvor det ene omhandlede løb og funktionel træning, samt et SoMe-kursus om rekruttering af medlemmer til løb og funktionel træning.

### GIF Gymnastik

GIF Gymnastik har gymnastikhold på forskellige niveauer til både børn og voksne, og har over 2500 medlemmer. I En Sund Foreningskultur har foreningen arbejdet med implementering af forældretræning og røgpolitik med fokus på ikke blot cigaretter, men også snus. Foreningen har afholdt to inddragende workshop med medlemmer om deres røgfrie politik. Derudover har de deltaget i en SoMe indsats.

### B1908

B1908 er en fodboldklub med omkring 1000 medlemmer, hvoraf størstedelen af medlemmerne er børn og unge. Foreningen har arbejdet med implementering af røgpolitik samt forældretræning. Foreningen har deltaget i et SoMe-kursus om branding af sundhedsprofilen samt et kursus om løb og funktionel træning og deltaget i en SoMe indsats. Derudover har foreningen afholdt tre inddragende events med deres cafeteria, ungeudvalg samt med deres seniorer.

### Boldklubben Skjold

Denne idrætsforening har fodbold som sit primære fokuspunkt, men har også en seniorafdeling, der tilbyder andre aktiviteter såsom petanque, cykling og yoga. Idrætsforeningen har over 2000 medlemmer. I En Sund Foreningskultur har idrætsforeningen arbejdet med implementeringen af forældretræning, sund mad og drikke samt røgpolitik. Foreningen har deltaget i kursus om løb og funktionel træning, event om mad og drikke samt et forløb med børn og unge om sund mad. Derudover har foreningen haft en inddragende workshop omkring rygningens sociale smitteeffekt samt online-inddragelse af medlemmer i forhold til udarbejdelse af en røgfri politik.

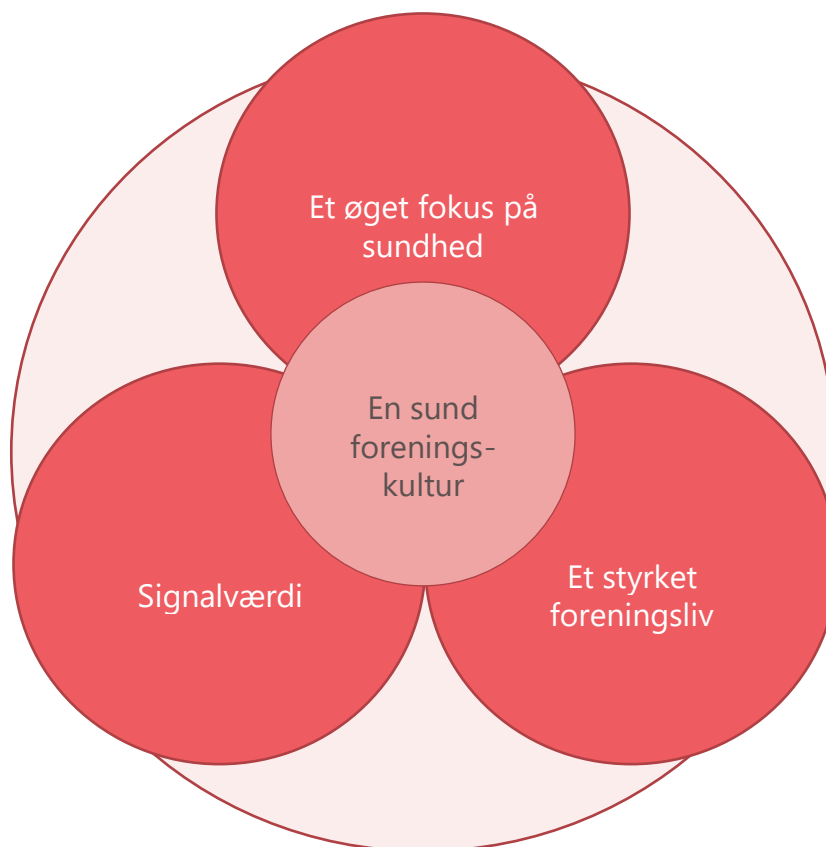
### SheZone

SheZone er en social idrætsforening, der har hold for piger og kvinder. Alle foreningens instruktører er frivillige piger og kvinder. Foreningen tilbyder svømning, dans, yoga og events til børn og voksne. Foreningen har 450 medlemmer. I projektet har foreningen arbejdet med at implementere

forældretræning, sund mad og drikke samt røgpolitik.  
Foreningen har deltaget i to kurser om brug af

aktivitetskasser samt deltaget i et event om sund mad og drikke.

## VÆRDISKABELSE I IDRÆTSFORENINGERNE



**FIGUR 1: MODEL OVER DE TRE CENTRALE VÆRDISKABELSER**

## ET ØGET FOKUS PÅ SUNDHED

**Projektet har bidraget til, at foreningerne skubbes i retning af et øget fokus på sundhed gennem tilegnelse af ny viden og erfaringer med, hvordan man skaber en kulturforandring.**

### **Dialog igangsæt**

Flere af de interviewede foreninger fremhæver, at projektet har igangsæt en vigtig dialog om sundhedskulturen ude i deres foreninger. Her fremhæves det givende i, at der bliver talt om og taget stilling til, hvad sundhed egentlig er for en størrelse, og hvordan den enkelte forening ønsker at tilgå dette, modsat fx en tilgang, hvor man på forhånd stiller nogle regler op for foreningens medlemmer uden at invitere til dialog.

Den begyndende dialog om sundhed har foregået på forskellige niveauer rundt omkring i foreningerne. Hos særligt to af de interviewede foreninger har projektet bidraget til samtaler og refleksioner hos trænere og frivillige om deres eget brug af henholdsvis snus og madvalg. Her beskriver den ene forening fx, hvordan de frivillige trænere, på baggrund af rollemodels-workshoppen om sund mad og drikke, er blevet mere bevidste om, hvad de signalerer til medlemmerne i kraft af de fødevarer, de indtager før, under og efter en træning på baggrund af denne viden har foreningen også implementeret et sundt alternativ til alle møder og arrangementer. Disse spirende og potentielt holdningsændrende samtaler er med til at skubbe foreningerne i retning mod en foreningskultur, hvor sundhed indgår som en mere naturlig og integreret del af samtalen. Hos to foreninger har samtaler om rygepolitikker dertil bevæget sig videre til fx brugerråd for

idrætsanlæggene, hvilket har skabt enighed om røgfrie arealer og grobund for holdningsændringer.

### **Værdifuld viden og erfaringer**

Alle fem foreninger oplever, at projektet har givet nogle værdifulde erfaringer og viden om, hvordan man kan arbejde med kulturforandring i foreningsregi.

En forening fremhæver, at projektlederen har givet dem viden om best practice ifm. implementering af nye sundhedstiltag og -politikker – som fx vigtigheden i at være informativ og inddragende frem for at have en løftet pegefinger.

I tråd hermed nævnes også tilegnelsen af viden om betydningen af rollemodeller, herunder hvordan frivillige og instruktører fungerer som rollemodeller for børn og unge, som særligt brugbart (se mere om rollemodelstilgangen på side 29). Trænerne og de frivillige har fået ny og brugbar viden om deres rolle som kulturbærere samt den sociale smitteeffekt de har på de børn og unge de træner. Denne viden har givet anledning til refleksioner omkring deres rolle i forhold til, hvilke signaler de sender, når de fx spiser en marsbar eller bruger snus foran de unge. Således bidrager projektet til en øget bevidsthed omkring, hvordan de kan være med til at påvirke kulturen i foreningerne i en mere positiv retning i forhold til sundhed. I et tilfælde har indsatsen tilmed resulteret i en konkret adfærdsændring, hvor en træner efter deltagelse er holdt op med at bruge snus.

*Jeg tror, at det bidrager til den kultur, vi gerne vil have i foreningen. At vi ikke sætter regler op, så man kan pege på dem og sige: "Du bruger snus! Det må du ikke! Ud!" Men*

*mere, at de får indsigt i en foreningskultur, som er båret af, at vi må simpelthen tale sammen, indtil vi finder ud af, hvad vi gør.* Foreningsrepræsentant

## ET STYRKET FORENINGSLIV

**Projektet skaber gode betingelser for at styrke foreningslivet, idet aktiviteter og de inddragende processer i projektet har potentialet til at styrke fællesskabet og skabe rammer, der rummer mere end bare idrætten.**

Tre af de interviewede foreninger påpeger, at projektet kan bidrage til fællesskabsfølelse og en styrket relation mellem forældrene, samt et styrket forhold mellem forældrene og foreningen. Særligt aktiviteten forældretræning giver her en mulighed for at skabe et fællesskab og et sammenhold mellem de forældre, der deltager. Samtidigt fortæller en formand, at aktiviteten også kan være med til at styrke forældrenes tilknytning til selve foreningen. Det at være aktiv og del af et forældretræningshold giver muligheden for, at forældrene i højere grad føler sig som en del af foreningen. Og kan således tænkes at være fordrende for forældrenes engagement og fastholdelse og fx åbne op for muligheden for flere frivillige hænder, og sikre, at forældrene fortsat har lyst til at være en del af foreningen, selvom deres børn stopper i klubben eller de flytter fra området.

*Hvordan får man lavet et forsamlingshus, hvor der ikke bare bliver drukket øl, men hvor lille Benjamins mor også har lyst til at komme. Hvor der sker en helt masse andet end "3 halvleg", et sted hvor foreningen kan være et samlingssted for lokalområdet. I og med at vi får lavet aktiviteter for*

*forældre der ikke normalt ville træne, er det et skridt på vejen.* Foreningsrepræsentant

En anden forening fortæller, at En Sund Foreningskultur passer godt ind i den vision de har, om at være et fællesskab og et forsamlingshus for menneskene i lokalområdet. Foreningen lægger således vægt på, at der bliver skabt en atmosfære og et rum, som er indbydende for flere mennesker end det segment, der normalt er en del af klubben. Set i det lys kan projektet bidrage til en styrket forening, idet foreningerne får udvidet aktivitetstilbuddet og kigget på, hvordan de kan få skabt en kultur, der inddrager en bredere gruppe i foreningerne. En tredje forening peger på, at deltagelsen i projektet har bidraget til den demokratiske dannelse, som understreges som en kerneopgave i foreningen. Her indgår projektet i en større fortælling om foreningslivets demokratiske evne ved at sætte fokus på vigtige emner såsom børn og unges trivsel, og indbyder medlemmerne til at diskutere og tage stilling til sundhed. Projektets inddragende processer gør medlemmerne og forældre til medskabere af fx røgpolitikker eller om der overhovedet skal være et røgfrit idrætsmiljø. Projektets tilgang skaber på denne måde grobund for, at demokratiske samtaler om samfundsaktuelle emner finder sted.

*Det giver netop mening, også hvis man ser foreningen som et sted hvor vi fælles har en dannelsesproces kørende. Hvad er det vi gerne vil se vores medlemmer rundet af. Nu er de blevet opmærksomme på, at deres forældre kan træne, de mærker også at foreningen har en holdning til både røg og alkohol, og at det ikke bare er nultolerance men en samtaleforening.* Foreningsrepræsentant

## SIGNALVÆRDI

**Deltagelsen i En Sund Foreningskultur kan være med til at skabe en positiv signalværdi for foreningerne. Således kan projektet være med til at skabe positiv omtale om foreningerne og gøre dem attraktive, hvilket i sidste kan give flere medlemmer og frivillige.**

På tværs af idrætsforeningerne tegner der sig et billede af, at deltagelsen i En Sund Foreningskultur skaber en særlig signalværdi for foreningerne.

Logoer samt nyhedsopslag på foreningernes hjemmesider og i lokalavisen er alle eksempler på, hvordan idrætsforeningerne kan signalere til deres medlemmer og deres lokalområde, at de er en forening, der følger med tiden og som tænker på deres medlemmers sundhed. En formand fortæller fx, at han ser deltagelsen i projektet som værdifuldt, da det hjælper foreningen med at bevæge sig fremad og følge med tiden, hvor foreningen blandt andet har været med til at producere en SoMe kampagnofilm, om røgfrie idrætsanlæg. Formanden fremhæver i forlængelse af det, at sådanne tiltag kan være afgørende for, om potentielle nye medlemmer vælger deres forening frem for en anden.

Fælles for foreningerne er, at de ser fordelene og potentialet ved aktiviteten forældretræning. Flere foreninger havde

allerede før projektets start, overvejet hvordan man kunne få aktiveret forældrene på sidelinjen, og så det dermed som naturligt at arbejde med dette spor af projektet. To foreninger fortæller fx, at forældretræning kan være med til at gøre foreningen mere attraktiv samtidig med, at det kan give noget betydningsfuldt for forældrene. Her understreges det, at det er vigtigt, at der i en forening også er muligheder for forældrene, og ikke kun for deres børn.

I tråd hermed fortæller to foreninger, at et kriterie for om de takker ja til at deltage i et givent projekt er, at det gerne skal resultere i nye medlemskaber og frivillige hænder. Set i det lys er projektets fokus på formidling og brugerrettede aktiviteter med til at gøre projektet attraktivt for foreningerne ud fra et branding perspektiv. Og kan i sidste ende skabe grobund for flere medlemmer, engagementer og frivillige hænder.

*Personligt der gør det da én endnu mere stolt af at være en del af klubben. Hver gang man melder noget ud, så rykker vi os som forening, og hvis man ikke rykker sig og beslutter noget og gør noget, så synes jeg lidt man står stille. Og så bliver man måske overhalet af alle mulige andre. Verden ændrer sig, og det er fedt. Vi har lavet en video og det er endnu bedre at gå til idræt i vores klub, fordi nu står de ikke og ryger.* Foreningsrepræsentant



**CENTRALE VIRKEMIDLER**

## CENTRALE VIRKEMIDLER I EN SUND FORENINGSKULTUR



FIGUR 2: MODEL OVER FIRE CENTRALE VIRKEMIDLER I SAMARBEJDET MELLEML DGI OG FORENINGERNE

## FOKUS PÅ KULTUR FREM FOR INDIVID

**Projektets fokus på foreningskulturen frem for individet, som en måde at arbejde med sundhed ude i foreninger, har vist sig afgørende for, at foreningerne har fundet det meningsfuldt at deltage.**

Med et fokus på kulturen og foreningens sociale strukturer, har projektet haft fokus på, hvordan man kan skabe nogle sundere rammer for foreningen som helhed, frem for hvordan den enkelte person stopper med at ryge eller spiser sundere.

I forlængelse af det, har et centralt greb været at formidle, hvordan foreningens kultur har en smittende effekt på foreningens børn og unge i forhold til fx at starte med at anvende tobak. Her står det tydeligt frem, at et fokus på foreningens børn og unge har været med til, at foreningerne har oplevet indsatsen som meningsfyldt og gjort dem motiveret for at arbejde med at fremme foreningens sundhedskultur. Et centralt element har her været at give foreningerne viden om den sociale smitteeffekt – at mennesker påvirker mennesker, og at rygning normaliseres hvis børn og unge ser en gruppe af voksne ryge, eller deres trænere bruger snus. Med et fokus på, hvordan idrætsforeningens sociale strukturer har indflydelse på om børn og unge fx begynder at ryge, bliver det således tydeligt for de voksne, at de har et medansvar for at skabe nogle sunde rammer for de børn og unge, der kommer i foreningerne.

I forlængelse af det beskriver en forening, hvordan indsatsen omkring røgfrit idrætsliv har været en øjenåbner i forhold til at forstå, at det ikke kun er de fysiske faktorer (det at man fx går gennem en røgsky), som påvirker

børnene, men også kulturen – at hvis børn ser folk ryge, kan det opfattes som mere normalt.

*Det tror jeg blev ret banebrydende for, at vi faktisk kunne komme ind - at jeg ikke kom og var den der sundhedseksperter, der skulle fortælle dem, hvad der var rigtigt og forkert, hvad de nu skulle gøre. Og frem for at det handler om den enkeltes sundhed, at den enkelte skal stoppe med at ryge, fordi det er usundt, eller at den enkelte skal lade være med at spise et eller andet, fordi det er usundt, så fik vi talt det rigtig meget ind i, at vi snakkede om kulturen ude i idrætsforeningerne.* Projektleder

## INDDRAGELSE PÅ ALLE NIVEAUER

**Inddragelse har udgjort et centralt virkemiddel på flere niveauer, og har således vist sig værdifuldt i forhold til at skabe ejerskab, engagement og motivation i den enkelte forening.**

Inddragelse som metode er implementeret i projektet på flere niveauer. For det første, idet foreningerne selv finder frem til, hvilke aktiviteter, der giver mening for dem at implementere. Her er de selv med til at undersøge, hvilke muligheder der er for at skabe røgfrie idrætsmiljøer, sundere mad og måltidskulturer og få aktiveret forældrene i foreningen, hvilke barrierer der er og hvordan disse kan overkommes. For det andet ved at anvende inddragende metoder i de konkrete aktiviteter, der implementeres ude i foreningerne.

### **Inddragelse i udviklingsfasen**

Efter startvanskeligheder i den første del af projektet, med lav tilslutning blandt foreningerne, skiftede projektet kurs (se side 5 for mere). Nu benyttede DGI den systemisk orienterede tilgang til sundhedsfremme, hvor foreningerne inviteres til dialog om, hvordan DGI kan arbejde med sundhed i idrætsforeninger, og hvor aktivitetspakken blev fremlagt som et åbent og fleksibelt tilbud, der kunne tilpasses den enkelte forenings behov. Efter dette kursskifte begyndte flere foreninger at vise interesse for projektet og se det meningsfulde ved at arbejde med sundhed i netop deres forening. Således har DGI i samarbejde med foreningerne undersøgt muligheder og lyttet til foreningernes forslag om sundhedsfremmende tiltag inden for rammerne af KRAM-faktorerne. Endvidere er foreningerne blevet inddraget i, hvilke aktiviteter, der giver mening for dem at implementere. Foreningerne har selv

kunne vælge, hvilke områder de ønsker at arbejde med, samt hvilke aktiviteter, de ønsker at implementere i forhold til de forskellige indsatsområder.

Flere foreninger fremhæver det som positivt, at foreningerne er med til at udvælge og tilpasse aktiviteterne, for på denne måde at sikre, at aktiviteterne har værdi for deres medlemmer og foreningen som helhed. I tråd hermed fremhæver en forening det positive i den dialog, der lå forud for, at projektet gik i gang. DGI kom med forslag til foreningen, og i fællesskab fandt de ud af, hvad der kunne give mening for deres forening at deltage i. En anden forening beskriver, at de har oplevet DGI som en god samarbejdspartner i kraft af, at DGI har været meget lydhøre over for dem. Samtidig påpeger de, at projektet nok ikke var blevet den succes, det er blevet til, hvis det ikke havde givet mening for foreningen og ikke var sjovt for dem at arbejde med. Når DGI inddrager foreningerne, bliver aktiviteterne altså udviklet og tilrettelagt på en måde, der er meningsfuld for den enkelte forening. Denne tilgang har således vist sig værdifuld i forhold til at give foreningerne en følelse af ejerskab og derved skabe større opbakning til projektet og aktiviteterne. Og hvor det er lettere for foreningerne at implementere aktiviteterne, idet de er målrettede dem og deres behov.

*De har været meget lydhøre over for os. Hvad der gav mening og hvordan. Altså interesseret i os som forening, og hvad der passede ind, så vi sammen har kunnet finde en form. Altså i stedet for, at de kom med et koncept og sagde "vi gør sådan her! Det er det her, I skal købe ind på". Vi har jo formet det sammen, så de er supergode at arbejde sammen med, synes jeg.* Foreningsrepræsentant

### **Inddragelse i de konkrete aktiviteter og processer**

Fire foreninger fremhæver, at DGI's metode er meget brugbar i forhold til at starte dialogen om sundhed med deres medlemmer. Her påpeger foreningerne det som en styrke, at DGI indtænker medlemmerne i processerne og tilrettelægger aktiviteterne, så de bliver dialogorienterede og har fokus på inddragelse frem for en løftet pegefinger.

Et eksempel på dette er rollemodels-workshoppen om tobak. Workshoppen har fokus på, at de ældre medlemmer i foreningerne er kulturbærere og har indflydelse på, hvilke normer omkring tobak, der skabes i foreningen, og hvilke signaler de sender til foreningens yngre medlemmer. Foruden at bidrage til konkret viden om tobaksområdet, inddrages medlemmerne gennem refleksion over, hvordan de kan være gode rollemodeller. Workshoppens fokus er således ikke på, hvordan den enkelte stopper med at bruge tobak, men hvordan de kan mindske synligheden, så foreningens yngre medlemmer ikke bliver konfronteret med røg i foreningen. En forening, der har haft en

## ET KØREKLART MEN FLEKSIBELT KONCEPT

rollemodelsworkshop om snus for et af deres seniorhold for unge mellem 16 og 24 år fremhæver, at tilgangen er rigtig god, idet medlemmerne gøres interesserede i at sætte fokus på problematikken og arbejde med snus i foreningen, fordi de føler sig inddraget, og ikke blot er lyttende tilskuere. Et af deres andre seniorhold har efterfølgende efterspurgt også at modtage workshoppen, efter at have hørt om den fra det førsteseniørhold, der modtog den.

Et andet eksempel på en succesfuld inddragelsesproces har været ifm. en forenings implementering af røgfrit idrætsliv. Her har DGI startet en dialog med medlemmerne, så de også bliver hørt i processen.

Processen resulterede i, at man fik etableret et rygeskur i udkanten af matriklen, som en måde at give plads til alle medlemmer, og på denne måde sikre, at foreningen oplever opbakning til løsningerne.

Et tredje eksempel er den spørgeskemaundersøgelse, som DGI tilbyder, at foreningerne kan sende ud til forældrene ifm. oprettelsen af forældretræning.

Spørgeskemaundersøgelsen er udarbejdet af DGI og undersøger forældrenes ønsker til motionsformer. Således danner forældrenes besvarelser grundlag for, hvilke aktiviteter foreningerne tilbyder som forældretræning.

DGI's inddragelse af foreningens medlemmer i aktiviteter og processer, viser sig således virkningsfuldt i forhold til at få opbakning til og engagement omkring de nye tiltag blandt foreningens medlemmer. Og skaber grobund for en lyst til at arbejde videre med tiltagene i foreningen.

*De var optagede af det, fordi vi hørte jo fra de unge herrer bagefter, at workshoppen havde været god. De følte sig inddraget og ikke kun talt til.* Foreningsrepræsentant

**Kombinationen af en struktureret ramme med køreklare aktiviteter samt en fleksibel tilgang står centralt i forhold til at gøre tilbuddet attraktivt for foreningerne.**

Alle fem foreninger fremhæver det, at DGI gennem projektet har kunne tilbyde færdigudviklede uddannelsesforløb og aktiviteter som en stor styrke i forhold til at kunne implementere initiativerne i foreningen.

Her påpeger en forening værdien i, at der er tilrettelagt et forløb for dem, da der er få ressourcer i klubben til at

arbejde med projekter. Det kan derfor normalt tage lang tid at igangsætte og gennemføre projekter, men hvor det faste koncept i dette tilfælde har bidraget til en hurtigere

## LØBENDE SPARRING OG KONKRETE REDSKABER

proces, og gjort det lettere at igangsætte aktiviteter. Samtidig fremhæver foreningen, at det har fungeret godt at arbejde med faste deadlines, da disse ligeledes har bidraget til, at foreningen har fået igangsat og løbende fulgt op på aktiviteterne.

En anden forening fortæller, at det fungerede godt, at DGI havde aktivitetskasser med til en rollemodels-workshop om sund mad og drikke. De frivillige trænere kunne herefter bruge aktivitetskasserne i deres undervisning, og foreningen behøvede ikke selv at købe remedier til det, da DGI sørgede for denne del.

*Jeg synes, at det fungerede rigtig godt, at de kom ud og holdt en workshop, og så havde de den her aktivitetskasse med, som de frivillige kunne tage direkte med ud på deres hold og bruge. Det var ikke sådan, at vi så skulle ud og købe de ting, der skulle bruges for at lave aktiviteterne. Det var ligesom sådan en pakke. De kom med det hele.*

Foreningsrepræsentant

Samtidigt vurderer foreningerne det som en styrke, at det faste koncept også rummer en vis fleksibilitet i kraft af, at de selv kan udvælge de aktiviteter, der er relevante for dem. Hertil kommer, at DGI indtager en støttende rolle og er i løbende dialog med foreningerne. Det muliggør, at aktiviteterne tilrettelægges efter den enkelte forenings ressourcer og behov, og at DGI kan sætte ind undervejs, hvis foreningerne oplever udfordringer med udførelse af aktiviteterne.

Kombinationen af en fast ramme, med køreklare aktiviteter, kombineret med en fleksibel tilgang, der tager afsæt i den enkelte forening, er således med til at sikre gunstige

betingelser for en bæredygtig implementering af projektets aktiviteter og tiltag.

**DGI's fokus på løbende understøttelse af foreningerne og bidrag med konkrete redskaber har været afgørende for aktiviteternes succes – både i forhold til at sikre fremdrift i projektet og kvalitetssikre aktiviteterne.**

Alle fem foreninger giver udtryk for, at det har haft stor betydning, at DGI har haft fokus på løbende understøttelse gennem en engageret og tilgængelig projektleder. At projektleder løbende har taget kontakt og fulgt op på processen, har bidraget til at få aktiviteterne sat i gang og få fulgt op på de forskellige dele i projektet. Samtidigt fremhæves det, at projektlederen hjælper foreningerne med afviklingen af aktiviteterne og løbende deltager i disse, som af stor værdi i forhold til at sikre videndeling og kvalificering af aktiviteterne.

I de tilfælde kommunen har været involveret i en røgfri indsats, fremhæver foreningerne, at det her har været afgørende, at DGI har kunne give dem sparring til dialogen, samt påtaget sig opgaver som fx kontakt til kommunen og deltagelse i møder med kommunen eller andre aktører, der skal involveres i processen. Dette skaber en mere professionel ramme om aktiviteterne og letter arbejdsbyrden for foreningerne.

Flere foreninger nævner det som et positivt element, at projektlederen er tilgængelig på de tidspunkter, der passer foreningen – at man altid kan ringe og at

sparringsamtaler, aktiviteter og besøg lægges på de tidspunkter, der giver mening for foreningerne. En forening beskriver, at det at DGI står til rådighed gør, at som forening selv bliver mere involveret.

Foreningerne peger også på mere konkrete redskaber, som understøttende i afviklingen af aktiviteter. Her fremhæver alle fem foreninger fx den spørgeskemaundersøgelse, som DGI tilbyder at lave ifm. forældretræning, som et godt redskab i forhold til at få værdifuld viden om forældrenes behov og interesser, der kan bruges til at udvikle et kvalificeret forældretræningskoncept. Flere foreninger påpeger i den forbindelse, at spørgeskemaundersøgelsen har synliggjort en efterspørgsel fra forældrenes side, som de end ikke vidste eksisterede.

Det fungerer således godt, at DGI er i løbende kontakt med foreningerne og tilbyder forskellige former for understøttelse i form af både projektledelse, sparring og mere konkrete redskaber. Det sikrer fremdrift i projektet og kvalitetssikrer aktiviteterne.

*Nogle gange mangler vi lidt flere i bestyrelsen, der gider at drive sådan noget. Så er det fedt, når DGI tager projektlederrollen – følger op, laver mødereferat og ringer rundt og spørger fx Jytte, om hun har fået gjort noget ved det.* Foreningsrepræsentant

# OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER



## OPMÆRKSOMHEDSPUNKTER

Gennem evalueringen er forskellige opmærksomhedspunkter blevet identificeret. Disse opsamles og gennemgås i det følgende med blik for mulige udviklingspotentialer.

### Ressourcer og fortsat understøttelse

Flere foreninger beskriver, at det er svært at udvikle og gennemføre nye aktiviteter, når foreningerne primært drives af frivillige kræfter. Set i det lys har det stået centralt for projektets levedygtighed, at DGI har bidraget med ressourcer i form af erfaren projektledelse, arbejdstimer og økonomiske midler. Foreningerne fremhæver, at disse elementer tilsammen spiller en afgørende rolle for, at de har kunne igangsætte og gennemføre aktiviteterne.

For alle fem interviewede foreninger gælder det, at forældretræning har været den aktivitet, der har krævet flest ressourcer og praktisk arbejde. Dertil har forældretræning været den aktivitet, der har været mest udfordret grundet Covid-19, hvorfor aktiviteten i fire af de fem foreninger har været udfordret i forhold til opstart. Foreningerne understreger i denne sammenhæng vigtigheden i, at DGI følger implementeringen til dørs i form af understøttelse af igangsættelsen og gennemførelsen af aktiviteterne.

To foreninger efterspurgte desuden mere facilitering fra DGI på projektets tobaksområde. Her blev der blandt andet efterspurgt redskaber til, hvordan man kan håndtere de udfordringer, der kan opstå i fremtiden, når medlemmer, trænere og frivillige vender tilbage efter

coronanedlukningen, og de røgfrie idrætsmiljøer skal rulles ud.

Konkrete eksempler på redskaber kunne være, at DGI kunne udarbejde punkter, der kan sættes på dagsordenen til møder eller samtaleteknikker til håndtering af personer, der ryger eller bruger anden røg på de røgfrie arealer.

### Udvælgelsen af tematik

På baggrund af aktivitetsoversigten og casene tegner der sig et billede af, at røgfrit idrætsliv og forældretræning har været de mest eftertragtede emner at arbejde med, mens Sund mad og drikke har været mindre efterspurgt (se outputs side 8-9). De to udvalgte foreninger, der har arbejdet med sund mad og drikke italesætter i mindre grad processen og resultaterne omkring dette spor sammenlignet med de andre emner, de har arbejdet med. Derudover fremhæver den ene forening, at de har forsøgt at lave et madevent, men ikke oplevede opbakning til det blandt medlemmerne og derfor har valgt at fokusere mere på de andre emner. Den anden forening påpeger, at de blot tog sund mad og drikke med som en del af pakken og ikke har haft et betydeligt fokus på dette. Og at de højst sandsynligt havde fravalgt både rygning og sund mad og drikke og blot fokuseret på forældretræning, hvis de kunne vælge om. Således ligger der givetvis en overvejelse om, hvor mange spor den enkelte forening kan rumme at igangsætte, mens det bekræfter, at man i fremtidige samarbejder fortsat bør gøre en dyd ud af den indledende forventningsafstemning med foreningerne.

### Aktualitet og kontekst

Fire af foreningerne italesætter sundhed, herunder særligt røg og rygning, som et højaktuelt emne. De ser det derfor som et vigtigt og meningsfuldt emne at arbejde med. At projektet føder ind i en aktuel (sundheds)dagsorden, synes at tale for, at idrætsforeninger generelt set er modtagelige over for at igangsætte aktiviteter på området, og taler således for en videre udbredelse af projektet.

Dog er det vigtigt at pointere, at idrætsforeningerne også er meget forskellige og således har forskellige udgangspunkter og behov. Eksempelvis er der forskel på, om man er en forening med hold på eliteniveau eller om der i højere grad er tale om en breddeforening med mange hold på lavere niveau i forhold til hvor modtagelig foreningen er over for indsatsen. Således er det vigtigt, at fremtidige indsatser på området fortsat tager afsæt i den enkelte forenings kontekst og har fokus på inddragelse af både bestyrelse og medlemmer.

### **Udbredelse af den røgfri dagsorden internt i DGI**

Kræftens Bekæmpelse og kommunerne har været glade for at samarbejde med DGI omkring en røgfri dagsorden. De ser det som en stor styrke, at en organisation som DGI melder sig ind i denne "kamp" og bidrager til, at den røgfrie dagsorden også kommer ind i foreningslivet. KB lægger dog samtidigt vægt på, at røg fortsat ikke er et fremtrædende emne hos DGI som organisation. Helt konkret anbefales det af KB, at den røgfri dagsorden integreres som et fokusområde i DGI's overordnede politik.

Ifølge KB vil det kunne give en større gennemslagskraft og politisk opbakning, at DGI som samlet organisation sætter

fokus på en røgfri dagsorden, og således et større forankringspotentiale i foreninger landet over.